

Toimintakertomus 2011

Sisältö

Toimitusjohtaja Merja Ailuksen katsaus vuoteen 2011	5
Hallituksen toimintakertomus 2011	7
Hallintoelimet 2011	23

Toimitusjohtaja Merja Ailuksen katsaus vuoteen 2011

Muutosten vuosi

Aloitimme vuoden 2011 uudella nimellä, ilmeellä, organisaatiolla ja laajennetulla asiakaskentällä, kun aloimme hoitaa myös valtiolla työskentelevien ja valtiolta eläkkeelle jääneiden eläkeasioita. Muutos oli suuri, Kevan työntekijämäärä nousi vajaasta 400 henkilöstä 524 henkilöön ja asiakasmäärä nousi 1,3 miljoonaan vakuutettuun ja eläkkeensaajaan.

Yleisesti arvioiden valtion henkilöstön eläkeasioiden siirto Valtiokonttorista Kevaan sujui hyvin. Muutoksista huolimatta eläkkeiden käsittelyajat pysyivät aiemmalla tasollaan ja palvelutaso pysyi yleisesti ottaen hyvänä. Alkuvuodesta asiakkailta tuli normaalia enemmän kyselyjä, mikä oli muutoksen myötä odotettavissa. Työtä kuitenkin riittää yhä muun muassa Kevan tunnettuuden lisäämisessä uusien asiakkaiden keskuudessa ja eläkkeiden käsittelyaikojen lyhentämisessä.

Työnantaja-asiakkaiden kokemuksia Kevasta ja Kevan palveluista selvitettiin keväällä. Asiakastytyväisyys nousi selvästi syksyllä 2009 tehdystä selvityksestä. Kuntien johto koki myös, että heitä oli informoitu Kevan tehtäväkentän laajenemisesta riittävästi. Samoin henkilöasiakkaiden tyytyväisyys saamaansa palveluun oli loppuvuodesta tehdyssä kyselyssä hyvällä tasolla.

Kevan sähköisiä palveluja käytetään paljon ja kunta-alan vanhuuseläkehakemuksista jo yli 70 prosenttia tulee sähköisesti Kevaan, mikä on edesauttanut sitä, että kunta-alan eläkkeiden käsittelyajat ovat työeläkesektorin lyhyimpiä. Kevan verkkopalvelujen uudistamista jatketaan edelleen ja uudet palvelut mukaan lukien sähköinen työeläkeote ja eläkearviolaskuri ovat kaikkien julkisen alan työntekijöiden käytössä vuoden 2012 syksyllä.

Loppuvuonna Kevassa keskityttiin uuden eläkkeiden käsittelyjärjestelmän käyttöönottoon. Alkanut vuosikin on tämän osalta työntäyteinen.

Työssä jatkamista tuettava muutosten keskellä

Keva tavoittelee työurien pidentymistä ja siten eläkemaksuihin kohdistuvien paineiden vähentämistä tukemalla työssä jatkamista. Työssä jatkamisen mittaristolla mitattuna tulokset ovat toistaiseksi olleet hyviä. Esimerkiksi yhä useampi jää eläkkeelle 63-vuotiaana tai vanhempana. Myös osatyökyvyttömyyseläkkeiden osuus työkyvyttömyyseläkkeistä on

edelleen kasvanut. Työkyvyttömyyseläkkeiden kokonaisalkavuus on pysynyt suunnilleen samalla tasolla 2000-luvun alun. Eläkkeellesiirtymisien odote ei enää edellisvuosien tapaan kasvanut ja omaan eläkeikänsä tai sen yli jatkaneiden osuus säilyi vuoden 2010 tasolla.

Keva kokosi toimintavuonna työssä jatkamisen palveluvalikoimansa Kaari-brändin alle. Kaari-brändiin kuuluvat nyt kaikki Kevan palvelut, joilla Keva tukee niin työnantajia kuin työntekijöitäkin työssä jatkamisessa. Työelämän kehittämiseen tähtäävässä tutkimustoiminnassa selvitettiin erityisesti osatyökyvyttömyyseläkkeitä niin työntekijän, esimiehen kuin organisaationkin näkökulmasta.

Toimintaympäristön muutoksiin vastattava

Kuntien muutokset jatkuivat. Kuntauudistus puhutti loppuvuodesta ja ajoittain voimakaskin debatti muutokseen liittyen on jatkunut. Liikelaitosten yhtiöittämistä koskevaa lainsäädäntöä ei annettu vielä vuonna 2011. Valmistauduimme muutoksiin ja pidimme esillä kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutuksia kunnalliseen eläkejärjestelmään.

Uuden hallitusohjelman myötä julkisen sektorin työeläkkeitä koskevien lakien valmistelu keskitettiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön. Siirto ei maan hallituksen ohjelman mukaisesti vaikuta julkisen ja yksityisen sektorin eläketurvan toimeenpanomalleihin, rahoitukseen eikä sijoitustoimintaan. Kevan valvonta säilyi valtiovarainministeriössä. Hallitusohjelmassa mainitaan useita työelämän kehittämiseen liittyviä hankkeita. Keva seuraa hankkeiden etenemistä tiiviisti ja osallistuu niihin hyödyntäen alan osaamistaan. Valtiovarainministeriö asetti loppuvuodesta työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella luonnos hallituksen esitykseksi Valtiokonttoriin 2011 jätettyjen eläkkeisiin liittyvien tehtävien siirtämisestä Kevaan vuoden 2013 alusta.

Keva sai syksyllä paikan Rantalan eläkeneuvotteluryhmään, joka pohtii keinoja työurien pidentämiseksi, työeläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi ja riittävän eläketurvan varmistamiseksi.

Kunnallinen palkkasumma nousi edelleen. Reaalkasvu oli yhden prosentin verran. Palkkasummaan voivat jatkossa vaikuttaa palvelurakennemuutokset ja kiristynyt kilpailu työ-

voimasta, jos kunnallisen henkilöstön määrä näiden vaikutuksesta vähenee.

Rahoituksen näkökulmasta huolta aiheutti myös maailmatalouden tila, joka heijastui sijoitustuottoihin. Alkuvuodesta sijoitustoiminnan ympäristöön vaikuttivat Arabimaiden kansannousut ja Japanin tsunami. USAn velkaongelmat aiheuttivat oman turbulenssinsa ja euroalueen ongelmat heijastuivat sijoitustuottoihin voimakkaasti loppuvuodesta. Olosuhteisiin nähden sijoitukset pärjäsivät vähintään kohtuullisesti.

Vuoteen 2012 olemme lähteneet tarmolla ja pyrkimyksenämme on vastata toimintaympäristön muutoksiin. Hoitamme myös evankelis-luterilaisen kirkon eläkkeitä ja Kelan toimosuhde-eläkkeitä lakisääteisesti. Palvelemme siis koko julkisen sektorin henkilöstöä. Olemme edelleen kuntien oma eläkelaitos sillä kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituksen varmistaminen on vastuullamme.

Kiitän hallitustamme ja valtuuskuntaamme tuesta ja raameista, joiden mukaan olemme töitä tehneet. Samalla kiitän henkilöstöä työstä, jonka myötä Keva on pystynyt vastaamaan annettuihin tavoitteisiin. Kiitos kuuluu myös asiakkaillemme ja sidosryhmillemme, joilta tulleen palautteen myötä pyrimme toimintaamme kehittämään.

Helsingissä, maaliskuussa 2012

Merja Ailus
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus 2011

Sisältö

Toimintaympäristö	8
Säädösmuutokset	8
Asiakkuudet	9
Maksutulo	9
Eläkkeet ja ammatillinen kuntoutus	10
Työssä jatkamisen tukeminen	15
Sijoitustoiminta	16
Tytär- ja osakkuusyhtiöt	18
Eläkevastuurahasto	18
Kunnallisen eläkejärjestelmän kattuneiden etuuksien pääoma-arvo	18
Toimintakulut ja poistot	18
Hallinto	19
Henkilöstö	19
Tietohallinto	20
Sisäinen valvonta	20
Tulevaisuudennäkymät	21

Toimintaympäristö

Kevan toimintaympäristössä tapahtui varsin paljon vuonna 2011. Vuosi kului Kevan toimintakentän laajentumisen toimeenpanossa, uuden eläkkeiden käsittelyjärjestelmän valmistelutöissä ja työssä jatkamisen tukemisessa. Toimintaan vaikuttivat myös kuntakentän muutokset, epävakaa sijoitusympäristö ja maan hallituksen ohjelma.

Sijoitusvuoden 2011 tapahtumia leimasivat EU-valtioiden eriytyvä talouskehitys velkakriiseineen, Yhdysvaltojen velkaongelmat, arabimaiden kansannousut, Japanin tsunami sekä kehittyvien maiden kasvanut rooli maailmantaloudessa. Epävarmuus euroalueen velkakriisin kehityksestä ja Yhdysvaltojen velkaongelmat näkyivät sijoitusmarkkinoilla arvojen laskuna ja tulevaisuuden tuottonäkymien vahvana heikkene-
misenä.

Eläkepolitiikkaa leimasivat eri puolueiden kevään 2011 eduskuntavaalien alla antamat lupaukset varsinkin eläkeiästä. Hallitusohjelmasta käytyjen neuvottelujen tuloksena syntynyt kuuden puolueen hallitus linjasi, että julkisen talouden kestävyysvajeen supistamista tavoitellaan pidentämällä työuria sekä huolehtimalla työeläkejärjestelmän kestävydestä ja riittävästä rahoitustasosta. Riittävän eläketurvan varmistamista tavoitellaan lähinnä työuria pidentämällä, mutta myös indeksisuojaan kiinnitettiin huomiota. Hallitusohjelmassa mainittiin erikseen, että myös julkisen sektorin eläkkeiden rahoitus on varmistettava. Ratkaisuja hallitusohjelman eläkepolitiikan tavoitteisiin haetaan eläkeneuvotteluryhmässä, jossa myös Keva on edustettuna.

Hallitusohjelman myötä julkisen sektorin eläkelakien valmistelu keskittyi sosiaali- ja terveysministeriöön. Lainvalmistelun keskittämällä ei tavoitella muutoksia julkisen ja yksityisen sektorin työeläketurvan toimeenpanomalleihin, rahoitukseen, sijoitustoimintaan ja muihin vastaaviin seikkoihin. Kevan valvonta säilyy valtiovarainministeriössä.

EU:n eläkkeitä koskevasta ns. valkoisesta kirjasta julkaistiin luonnos joulukuussa 2011 ja lopullinen versio 16.2.2012. Eläkerahastodirektiivin uudistaminen on vielä kesken. Valkoisessa kirjassa on kuvaus komission visiosta tulevaisuuden eläkejärjestelmästä sekä 20 konkreettista ehdotusta tuleville lakialoitteille, joilla tavoitella saavutettaisiin. Siinä on useita eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä ja työurien pidentämistä koskevia ehdotuksia. Vaikka Suomen työeläkejärjestelmä onkin kansallisen päätöksenteon piirissä, laajemmalla kehityksellä voi olla vaikutuksia myös meille. Euroopan Unionilla on keskeinen rooli myös finanssimarkkinoiden valvonnan tehostamisessa ja kiristämisessä.

Kuntakentällä keskustelua käytiin viime vuonna paljolti palvelujen järjestämistavoista. Liikelaitosten yhtiöittämistä koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä annettu, mutta sitä ennakoitaessa liikelaitoksia yhtiötetään jo. Kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituksen näkökulmasta kehityskulku ei kuitenkaan ainakaan vielä ole hälyttävää, koska kuntien palkkasumma kasvoi edelleen kohtuullista vauhtia. Loppuvuodesta kuntauudistus puhutti kuntakentällä. Sen vaikutuksia seurataan ja pyritään ennakoimaan siltä osin kuin muutokset vaikuttavat palveluiden järjestämiseen.

Työssä jatkamisen kehitys on ollut suotuisaa. Osatyökyvyttömyyseläkkeille siirtyneiden osuus kaikista työkyvyttömyyseläkkeille siirtyneistä jatkoi nousuaan ja työnantajien tietoisuus työssä jatkamisen ja jaksamisen merkityksestä lisääntyi selvästi paitsi Kevan toimenpiteiden, myös julkisen keskustelun kautta.

Kevan operatiivinen toiminta organisoitiin uudelleen, kun valtion eläkeasioiden käsittely siirrettiin henkilöasiakkaiden osalta Valtiokonttorista Kevaan vuoden 2011 alussa. Yleisesti arvioiden tehtävien siirto sujui hyvin.

Vuoteen 2012 tultaessa muutokset jatkuivat, kun evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläketurvan hoitaminen tuli lakisääteisesti Kevan vastuulle.

Syksyllä valtiovarainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan lainsäädännön muutoksia, joilla Valtiokonttoriin jääneet eläketurvan hoitoon liittyvät tehtävät siirretään Kevaan vuoden 2013 alusta.

Säädösmuutokset

Sen lisäksi, että kirkon eläkelain piiriin kuuluvan henkilöstön eläketurva siirrettiin Kevan hoidettavaksi 1.1.2012 alkaen, sekä kunnalliseen eläkelakiin että valtion eläkelakiin tehtiin useita yksittäisiä muutoksia. Muutokset olivat pieniä ja ne liittyivät ensisijaisesti etuuden vähentämiseen, osa-aika-eläkkeeseen, vanhuuseläkkeen taannehtivaan myöntämiseen, työkyvyttömyyseläkkeen taannehtivaan lakkauttamiseen ja oikeuteen antaa väliaikainen päätös. Perhe-eläkkeen määräytymistä muutettiin niin, että se lasketaan suoraan edunjättäjän kuolinhetkellä saamasta eläkkeestä myös sellaisen edunjättäjän jälkeen, jonka eläketapahtuma on ollut ennen vuotta 2005.

Kunnalliseen eläkelakiin lisättiin säännös jäsenyhteisön konkurssista. Myös konkurssipesä voi halutessaan jatkaa Kevan jäsenyhteisönä.

Asiakkuudet

Asiakkuuksien kehittämisen tavoitteena on rakentava kumppanuus, joka hyödyttää niin kuntatyönantajia kuin muitakin julkisen hallinnon toimijoita sekä Kevaa. Kuntatyönantaja-asiakkaita palveltiin entistä enemmän moniammatillisesti. Asiakkuuksien johtamis- ja hallintaprosesseja kehitettiin ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä vahvistettiin. Suurimmille jäsenyhteisöille eli maakuntakeskuksille ja suurille kuntayhtymille nimettiin asiakasvastaavat, jotka koordinoivat toimintaa. Valtion asiakkuus alkoi.

Kuntatyönantajien asiakastytyväisyys nousi aiempaa korkeammalle tasolle. 95 % asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneista antoi Kevan toiminnasta kouluarvosanan 8–10 (92 % vuonna 2008 ja 88 % vuonna 2009).

Kuntajohtajille, talous- ja rahoitusjohtajille sekä henkilös-
töjohtajille kerrottiin erityisesti Kaari-palveluista, työssä jatkamisen merkityksestä ja eläkemaksuista sekä yhtiöittämisen merkityksestä ja käytännöistä. Konserniohjauksen tärkeyttä korostettiin.

Keva järjesti kertomusvuoden aikana satoja koulutus-tilaisuuksia ja tapahtumia, joista suurin osa oli eläketurvaa koskevia koulutuksia. Eläkekoulutus aloitettiin valtion työpajoilla. Lisäksi Keva oli mukana TELAn järjestämissä eläketiedotustilaisuuksissa 1951–1953 syntyneille.

Työssä jatkamisen tukeminen oli tärkeä teema koulutuksessa ja tapahtumissa. Toimintavuoden aikana järjestettiin

mm. työhyvinvointitoiminnan ja ammatillisen kuntoutuksen valmennuksia ja työpajoja. Työhyvinvointiaiheina olivat aktiivisen tuen toimintatavan rakentaminen, työhyvinvointia strategisesti valmennus ja työsykekselyjen tulosten esittely kuntien johtoryhmille työkaluksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Koulutuksissa ja muissa tapaamisissa otettiin käyttöön videoneuvottelu. Kaikkiaan Kevan järjestämiin tilaisuuksiin osallistui vajaa 20 000 henkilöä. Lisäksi Keva oli näyttel-leasettajana 15 tapahtumassa.

Kevällä järjestettiin järjestyksessään kuudes Keva-päivä, joka käsitteli eläkejärjestelmän taloudellisia ulottuvuuksia.

Maksutulo

Kunnallisen eläkelain (KuEL) mukaan vakuutettuja oli vuoden 2011 lopussa arviolta 509 000 henkilöä eli hieman edellistä vuotta enemmän. KuEL-palkkasumma oli 15 376 miljoonaa euroa, mikä oli 643 miljoonaa euroa (4,4 %) enemmän kuin vuonna 2010.

KuEL-maksutuloa kertyi vuonna 2011 kaiken kaikkiaan 4 406 miljoonaa euroa (4 187 miljoonaa euroa vuonna 2010), mikä oli 28,65 % palkkasummasta. Maksutulo kasvoi edellisvuoteen verrattuna 219 miljoonaa euroa (5,2 %). KuEL-maksutulo koostui neljästä eri osasta eli työnantajan ja työntekijän palkkaperusteisesta maksusta sekä työntajalta perittävistä eläkemenoperusteisesta ja varhaiseläkemenoperusteisesta maksusta.

KuEL-maksuprosentti 2002–2011							
Vuosi	Työnantajan osuus					Palkansaaajan eläkemaksuprosentti	Yhteensä keskimäärin
	Palkka-perusteinen maksu	Eläkemenoperusteinen maksu	Varhaiseläkemenoperusteinen maksu	Omapastuumaksut	Yhteensä		
2011	16,10	6,45	1,00		23,55	5,10 ¹⁾	28,65
2010	15,60	6,66	1,29		23,55	4,87 ²⁾	28,42
2009	15,90	6,60	1,10		23,60	4,62 ²⁾	28,22
2008	16,00	6,62	1,08		23,70	4,42 ³⁾	28,12
2007	16,50	6,54	0,79		23,83	4,61 ⁴⁾	28,44
2006	17,10	6,11	0,50		23,71	4,60 ⁵⁾	28,31
2005	17,10	5,55		0,56	23,21	4,90 ⁶⁾	28,11
2004	17,45	4,98		0,64	23,07	4,60	27,67
2003	17,45	4,59		0,69	22,73	4,60	27,33
2002	17,65	4,17		0,70	22,52	4,40	26,92

¹⁾ alle 53-vuotiailla 4,7 % ja 53 vuotta täyttäneillä 6,0 %

²⁾ alle 53-vuotiailla 4,5 % ja 53 vuotta täyttäneillä 5,7 %

³⁾ alle 53-vuotiailla 4,3 % ja 53 vuotta täyttäneillä 5,4 %

⁴⁾ alle 53-vuotiailla 4,1 % ja 53 vuotta täyttäneillä 5,2 %

⁵⁾ alle 53-vuotiailla 4,3 % ja 53 vuotta täyttäneillä 5,4 %

⁶⁾ alle 53-vuotiailla 4,6 % ja 53 vuotta täyttäneillä 5,8 %

Palkkaperusteista maksua kerättiin 3 260 miljoonaa euroa, mikä oli 8,1 % enemmän kuin vuonna 2010. Työntekijöiden osuus maksusta oli 785 miljoonaa euroa ja työnantajien 2 475 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 palkkaperusteinen maksu oli keskimäärin 21,2 % palkoista eli 0,73 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2010. Maksu jakaantui siten, että alle 53-vuotiailta työntekijöiltä perittiin maksua 4,7 %, 53 vuotta täyttäneiltä 6,0 % ja työnantajilta 16,1 %.

Eläkemenoperusteista maksua perittiin jäsenyhteisöiltä valtuuskunnan päätöksen mukaisesti 992 miljoonaa euroa, mikä palkkasummaan suhteutettuna teki 6,45 %. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna tuli 11 miljoonaa euroa eli 1,1 %.

Varhaiseläkemenoperusteista maksua perittiin valtuuskunnan päätöksen mukaisesti 153 miljoonaa euroa, mikä oli 1,0 % palkkasummasta.

KuEL-maksutuloon kohdistuvat luottotappiot ovat olleet hyvin harvinaisia, mutta vuonna 2010 yksi jäsenyhteisö (Adulta Oy) haettiin konkurssiin, kuten vuoden 2010 hallituksen toimintakertomuksessa todettiin. Vuoden 2011 aikana Kevan saamisiksi konkurssipesältä on täsmentynyt noin 537 000 euroa. Koska saamiseen liittyy hyvin suuri epävarmuus, koko summa on kirjattu vuoden 2011 kirjanpidossa KuEL-maksujen luottotappioiksi. Konkurssipesältä mahdollisesti saatava jako-osuus kirjataan asian selvittyä Kevan tuloksi.

Vuoden 2011 lopussa oli taloudellisen tuen järjestänyt Kevan kautta 581 jäsenyhteisöä. Taloudellisen tuen maksu-osuuksia peritään vuodelta 2011 noin 4 miljoonaa euroa, noin miljoona euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Taloudellinen tuki on ryhmähenkivakuutusta vastaava etuus, joka suoritetaan kunnallisen viranhaltijan tai työntekijän kuoltua hänen edunsaajilleen.

Työttömyysvakuutusrahastolta saatiin vakuutusmaksutuloa 135 miljoonaa euroa, sama määrä kuin vuonna 2010.

Eläkkeet ja ammatillinen kuntoutus

Valtion eläke- ja kuntoutusasioiden hoito siirtyi Valtiokonttorista Kevaan vuoden 2011 alusta alkaen. Vuonna 2011 KuEL- ja VaEL-etuusasiat hoidettiin vielä eri käsittelyjärjestelmillä. Eri järjestelmistä johtuen KuEL- ja VaEL-ratkaisujen lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään.

Ratkaistut KuEL-eläkeasiat

Vuonna 2011 ratkaistiin yhteensä 57 605 KuEL-etuusasiaa, joista 48 547 oli varsinaisia eläkeasioita ja loput muita eläkeasioita ja kuntoutushakemuksia. Edellisvuoteen verrattuna ratkaistujen etuusasioiden määrä laski 174:llä (-0,3 %). Vanhuuseläkkeitä ratkaistiin myös hieman edellisvuotta vähemmän (-1,2 %).

Eniten vähenivät työttömyyseläkeratkaisut (-56,2 %) sekä osa-aikaeläkeratkaisut (-30,7 %). Osa-aikaeläkeratkaisut vähenivät siksi, että vuonna 1953 tai sen jälkeen syntyneillä osa-aikaeläkkeen alaikäraja on 60 vuotta. Työttömyyseläke puolestaan on poistuva etuus, sillä vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä ei ole enää oikeutta työttömyyseläkkeeseen.

Ratkaisujen määrä sen sijaan kasvoi ns. muissa eläkeasioissa (10,2 %) ja kuntoutuspäätöksissä (11,6 %). Muihin eläkeasioihin kuuluvat mm. kuntoutusraha ja taloudellinen tuki. Myös työkyvyttömyyseläke- ja perhe-eläkeratkaisuja tehtiin hieman edellisvuotta enemmän.

Uusia eläkeasioita ratkaistiin 32 480, mikä oli 3,9 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Näistä myönteisiä eläkeratkaisuja oli 29 241. Työkyvyttömyyseläkkeitä koskevista hakemuksista hylättiin 19,8 %, vuotta aiemmin hylkäyspäätösten osuus oli 17,4 %.

Kevan tavoitteena oli vuonna 2011, että 92 % KuEL-ratkaisuista saadaan annettua ajoissa (ns. palvelutasotavoit-

Ratkaistut KuEL-eläkeasiat eläkelajeittain 2011 ja 2010				
Eläkelaji	Kaikki eläkeasiat, kpl		Muutos, %	joista uusia eläkeasioita v. 2011
	v. 2011	v. 2010		
Vanhuuseläke	20 089	20 327	-1,2	17 542
Täysi työkyvyttömyyseläke	15 235	15 036	1,3	7 302
Osatyökyvyttömyyseläke	6 256	5 938	5,4	2 751
Työttömyyseläke	255	582	-56,2	198
Osa-aikaeläke	2 532	3 652	-30,7	1 931
Perhe-eläke	4 180	4 069	2,7	2 756
Muut eläkeasiat	4 978	4 518	10,2	
Kuntoutuspäätös	4 080	3 657	11,6	
Kaikki	57 605	57 779	-0,3	32 480

te). Palvelutasomittarin mukaan eläkeratkaisuista 93,4 % annettiin ajoissa (92,9 % vuonna 2010).

KuEL-vakuutetut

Kunnallisen eläkelain piiriin kuuluu runsaat puoli miljoonaa vakuutettua, joista naisia on noin 77 %. KuEL-vakuutettujen keski-ikä on suhteellisen korkea eli 45,3 vuotta.

KuEL-vakuutetut iän ja sukupuolen mukaan 31.12.2010			
Ikä, v.	Miehet	Naiset	Kaikki
-19	1 021	2 506	3 527
20-24	5 167	15 218	20 385
25-29	9 052	30 923	39 975
30-34	11 568	39 645	51 213
35-39	12 534	42 943	55 477
40-44	13 413	47 268	60 681
45-49	15 646	56 054	71 700
50-54	16 945	61 796	78 741
55-59	16 980	57 017	73 997
60-64	11 900	33 899	45 799
65-	1 948	3 661	5 609
Kaikki	116 174	390 930	507 104

Taulukon tiedot ovat vuodelta 2010, koska vuoden 2011 tiedot ovat saatavissa vasta kesällä 2012.

KuEL-eläkkeelle siirtyneet

Kunta-alalta siirtyi vuonna 2011 KuEL-eläkkeelle 13 482 henkeä. Eläkkeelle siirtyneitä oli 0,7 % (94 henkilöä) vähemmän kuin vuonna 2010, mikä johtuu ennen kaikkea työttömyyseläkkeiden vähenemisestä.

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrä (7 927 henkilöä) jatkoi kasvuaan (1,4 %), mutta kasvu hidastui. Myös osatyökyvyttömyyseläkkeille sekä kuntoutustuille siirtyneitä oli aiempaa enemmän. Sen sijaan täysille työkyvyttömyyseläkkeille siirryttiin edellisvuotta harvemmin (-6,5 %).

Osatyökyvyttömyyseläkkeille (sis. osakuntoutustuet) siirtyneiden osuus kaikista työkyvyttömyyseläkkeille siirtyneistä kasvoi edelleen 38 prosenttiin (36 % vuonna 2010). Osatyökyvyttömyyseläkkeille siirtyneiden vuotuinen määrä ylitti ensimmäistä kertaa 2 000 henkilön rajan.

Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 59,8 vuotta, kun se vuonna 2010 oli 59,7 vuotta. Eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuotiaalla kuntatyöntekijällä oli 60,5 vuotta. Myös koko työeläkesektorilla eläkkeelle siirtymisiän odote 25-vuotiaalle vuonna 2011 oli 60,5 vuotta. 50-vuotiaan kuntatyöntekijän

eläkkeellesiirtymisiän odote oli 62,8 vuotta. Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa, minkä ikäisenä 25- tai 50-vuotiaat työntekijät siirtyisivät keskimäärin eläkkeelle, jos eläkkeelle siirryttäisiin tulevaisuudessa juuri samalla tavalla kuin tarkasteluvuonna.

Vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti 63-68-vuotiaana. Katsausvuonna henkilökohtaista vanhuuseläkeikänsä myöhemmin eläkkeelle siirtyneiden osuus oli 37 % eli 2 932 henkeä kaikista vanhuuseläkkeelle siirtyneistä. Henkilökohtaista vanhuuseläkeikänsä aikaisemmin eläkkeelle siirtyi 1 155 henkeä eli 15 % vanhuuseläkkeelle siirtyneistä.

Merkitävimmät työkyvyttömyyden syyt vuonna 2011 olivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sekä mielenterveyden häiriöt, jotka kattoivat 69 % työkyvyttömyyseläkkeiden pääasiallisista syistä. Toistaiseksi voimassa olevat työkyvyttömyyseläkkeet myönnetään useimmin tuki- ja liikuntaelinten sairauksien vuoksi ja kuntoutustuet mielenterveyden häiriöiden vuoksi.

Ratkaistut KuEL-eläkeasiat ja eläkkeelle siirtyneet vuonna 2011

48 547

Ratkaistut eläkeasiat

32 480

Ratkaistut uudet eläkeasiat

Ratkaistut jatko-, tarkistus- ja muut päätökset

29 241

Uudet myöntöratkaisut

Uudet hylkäysratkaisut

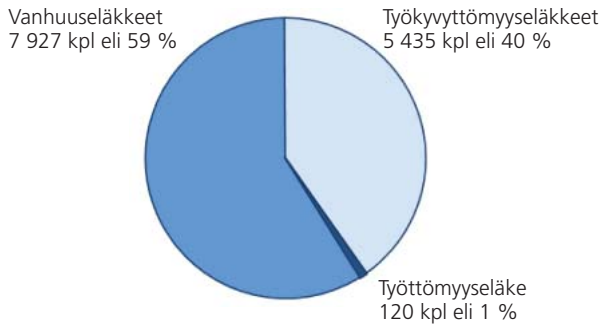
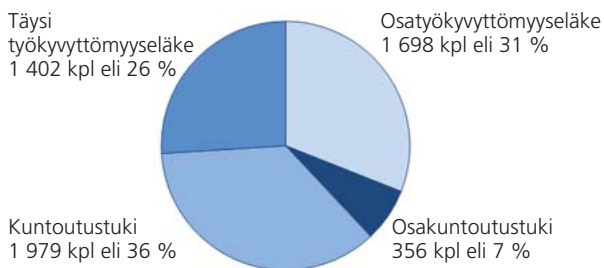
13 482

3 776

Kunta-alalta eläkkeelle siirtyneet

Uudet osa-aika ja perhe-eläkkeet

Muualta kuin suoraan KuEL-palveluksesta eläkkeelle siirtyneet ja muut uudet myöntöratkaisut

KuEL-eläkkeelle siirtyneet vuonna 2011**KuEL-työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet vuonna 2011****KuEL-eläkkeelle siirtyneet, keski-ikä ja keskieläke eläkelajeittain 2011**

Eläkelaji	Henkilöä	Keski-ikä, v.	Keskieläke, e/kk
Vanhuseläke	7 927	63,7	1 773
Täysi työkyvyttömyyseläke	1 402	57,8	1 179
Täysi kuntoutustuki	1 979	49,0	1 064
Osatyökyvyttömyyseläke (sis. osakuntoutustuki)	2 054	56,0	704
Työttömyyseläke	120	61,7	963
Kaikki	13 482	59,8	1 437

KuEL-työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet sairausryhmän mukaan 2011

Sairausryhmä	Osuus kaikista, %			Kaikki työkyvyttömyyseläkkeet yhteensä
	Täysi työkyvyttömyyseläke	Täysi kuntoutustuki	Osatyökyvyttömyyseläkkeet	
Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet yms.	35,7	31,5	59,5	43,2
Mielenterveyden häiriöt yms.	20,7	40,7	15,2	25,9
Kasvaimet	10,3	7,7	2,6	6,5
Hermoston sairaudet	9,8	3,1	6,0	6,0
Verenkiertoelinten sairaudet	8,1	4,2	6,0	5,9
Vammat, myrkytykset yms.	5,0	7,5	1,8	4,7
Muut sairaudet	10,3	5,2	8,8	7,9
Kaikki	100,0	100,0	100,0	100,0

KuEL-eläkepäättöksiä koskeva itseoikaisumenettely

Kevan eläkepäättöksiin voi hakea muutosta Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta, jonka päätöksistä puolestaan valitetaan vakuutusoikeuteen. Valitukset toimitetaan Kevaan, joka voi joko oikaista päätöksensä tai toimittaa valitukset muutoksenhakuelinten käsiteltäväksi.

Vuonna 2011 Keva käsitteli yhteensä 1 106 KuEL-päättöksiään koskevaa valitusta (1 091 vuonna 2010), joista 920 (920) liittyi työkyvyn arviointiin. Kaikista valituksista Keva oikaisi 10,3 % (11,0 %) ja työkyvyn arviointia koskevista valituksista 8,5 % (9,3 %).

Kevassa käsiteltiin vuonna 2011 niistä Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan antamista KuEL-päätöksistä, joista oli valitettu vakuutusoikeuteen, yhteensä 279 valitusta (357 vuonna 2010). Valituksista 245 (316) koski työkyvyn arviointia ja niistä Keva oikaisi 4,1 % (3,2 %).

Ratkaistut VaEL-eläkeasiat

Eri käsittelyjärjestelmistä johtuen VaEL:sta ei ole yhtä kattavia lukumäärätietoja kuin KuEL:sta. VaEL-etuusasioiden lukumäärät eivät myöskään ole suoraan vertailukelpoisia KuEL:iin.

Vuonna 2011 ratkaistiin yhteensä 19 903 VaEL-etuusasiaa. Edellisvuoteen verrattuna ratkaistujen etuusasioiden määrä nousi 119:lla (0,6 %). Eniten lisääntyivät vanhuuseläkeratkaisut (8,1 %) ja perhe-eläkeratkaisut (6,4 %).

Edellisvuotta vähemmän ratkaistiin työttömyyseläkeitä (-76,1 %) ja osa-aikaeläkkeitä (-15,8 %). Myös ns. muita eläkeasioita ratkaistiin edellisvuotta vähemmän (-25,7 %).

Työkyvyttömyyseläkeitä koskevista hakemuksista hylättiin 19,8 %, vuotta aiemmin hylkäyspäätösten osuus oli 18,1 %.

Vuonna 2011 Keva käsitteli yhteensä 290 VaEL-päätöksien koskevaa valitusta, joista 172 liittyi työkyvyn arviointiin.

Kaikista valituksista Keva oikaisi 10,3 % ja työkyvyn arviointia koskevista valituksista 6,4 %.

Kevassa käsiteltiin vuonna 2011 niistä Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan antamista VaEL-päätöksistä, joista oli valitettu vakuutusoikeyteen, yhteensä 50 valitusta. Valituksista 37 koski työkyvyn arviointia ja niistä Keva oikaisi 2,7 %.

Ratkaistut VaEL-eläkeasiat eläkelajeittain 2011 ja 2010			
Eläkelaji	Kaikki eläkeasiat, kpl		Muutos, %
	v. 2011	v. 2010	
Vanhuuseläke	8 728	8 076	8,1
Täysi työkyvyttömyyseläke	3 609	3 638	-0,8
Osatyökyvyttömyyseläke	639	636	0,5
Työttömyyseläke	54	226	-76,1
Osa-aikaeläke	1 898	2 253	-15,8
Perhe-eläke	4 061	3 815	6,4
Muut eläkeasiat	437	588	-25,7
Kuntoutuspäätös	477	552	-13,6
Kaikki	19 903	19 784	0,6

Eläkkeiden käsittelyajat

KuEL:n työkyvyttömyyseläkkeiden, osa-aikaeläkkeiden ja kuntoutuslupausten kokonaiskäsittelyajat lyhenivät. Nopeimmin ratkaistiin kuntoutuslupaukset, joissa päätös annettiin keskimäärin 13 päivässä. Vanhuuseläkkeet ratkaistiin keskimäärin 25 päivässä. Työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyaika oli pisin eli 46 päivää.

VaEL:n osa-aikaeläkkeiden, työttömyyseläkkeiden ja kuntoutuslupausten käsittelyajat lyhenivät. Nopeimmin ratkaistiin työttömyyseläkkeet, joissa päätös annettiin keskimäärin 23 päivässä. Vanhuuseläkkeet ratkaistiin keskimäärin 54 päivässä. Työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyaika oli pisin, 63 päivää ja se nousi edellisvuoteen verrattuna. Nousu johtui siitä, että käsittelyprosessi muutettiin vastaamaan KuEL-käsit-

telyprosessia, mutta käytössä oli edelleen vanha Valtiokonttorista siirtynyt järjestelmä, joka ei tue Kevan käsittelyprosessia ja vaatii paljon manuaaliyötä.

Vuonna 2012 otetaan käyttöön uusi yhteinen eläkekäsittelyjärjestelmä, jossa automaatiota on lisätty. Uuden järjestelmän odotetaan lyhentävän eläkkeiden käsittelyaikoja lähivuosina erityisesti VaEL:n osalta.

Sähköiset palvelut asiakkaille

Kevan kuntatyöntekijöille ja kuntatyönantajille tarjoamia verkkopalveluja käytettiin ahkerasti vuonna 2011.

Kunta-alan vakuutettujen käytössä olevaan Eläkelaskuri ja rekisteriote -palveluun kirjautui vuoden aikana noin 124 200 henkilöä (101 500 vuonna 2010). Sähköinen vanhuuseläkelaskuri oli suosituin palvelu, sitä käytti vuonna 2011 noin 80 300 henkilöä. Osa-aikaeläkelaskuria käytti noin 16 000 henkilöä. Rekisteriotepalvelussa oli noin 71 200 kävijää.

Sähköistä eläkehakemuspalvelua, joka on eläkeasiemiesten käytössä oleva palvelu, käytettiin jälleen paljon. KuEL-vanhuuseläkkeelle siirtyneistä 73,3 % haki eläkettä sähköisesti (73 % vuonna 2010). Osa-aikaeläkettä hakeneista osuus oli tätäkin suurempi, sillä 83,2 % hakemuksista tuli Kevaan verkon kautta (84 % vuonna 2010).

Sähköiset palvelut eivät olleet vielä vuonna 2011 käytössä VaEL-asiakkailla. Syksyllä 2012 aukeaa Kevan uusi verkkopalvelu, jossa kaikki kunnalla, valtiolla, kirkolla ja Kellalla työskentelevät voivat laskea eläkearvioita tai tarkastella henkilökohtaisia palvelussuhde- ja eläketietojaan.

Ammatillinen kuntoutus

KuEL-kuntoutuksen piiriin tuli 2 695 uutta asiakasta (2 340 vuonna 2010). Uusien asiakkaiden määrä nousi olennaisesti ollen kaikkien aikojen suurin uusien asiakkaiden vuotuinen määrä. Asiakkaiden keski-ikä oli 47,4 vuotta (0,1 vuotta vähemmän kuin vuonna 2010). Kuntoutukseen hakeutuvien

Eläkehakemusten kokonaiskäsittelyaika 2011 ja 2010 KuEL, VaEL ja yksityiset eläkelaitokset						
Eläkelaji	Käsittelyaika, päivää					
	KuEL		VaEL		Yksityiset eläkelaitokset	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Vanhuuseläke	25	25	54	54	49	49
Osa-aikaeläke	34	35	44	65	62	59
Työkyvyttömyyseläke	46	47	63	51	55	58
Työttömyyseläke	33	20	23	25	28	20
Perhe-eläke	20	18	27	27	24	21
Kuntoutuslupaus	13	14	29	33	40	43

lähtöammatit pysyivät samoina kuin edellisvuosina, eniten kuntoutukseen hakeutuivat perus- ja lähihoitajat, sairaanhoitajat, siivoojat sekä lastenhoitajat ja päiväkotiapulaiset.

Kuntoutuspäätöksiä annettiin KuEL-asiakkaille 4 080 kpl (3 657 kpl vuonna 2010). Näistä 1 926 koski oikeutta ammatilliseen kuntoutukseen ja 2 154 ammatillisen kuntoutuksen sisältöä. Kuntoutuspäätösten käsittelyaika oli 13 päivää (14 päivää vuonna 2010). Hylkäävien päätösten määrä oli 18,5 % eli se pysyi samana kuin edellisellä vuonna.

Hakijoista 44 %:lla työkykyä alensi tuki- ja liikuntaelin-sairaus ja 24 %:lla mielenterveydelliset syyt. Ammatillisen kuntoutuksen ohjelman sai vuoden aikana päätökseen 994 kuntoutujaa, joista 78 % palasi ansiotyöhön. Työhön palaneiden osuus väheni kolmella prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta. Osatyökykyisten työllistyminen on aiempaa haasteellisempaa mm. kunta-alan yhtiöittämisten ja liikelaitostamisten vuoksi tapahtuneen ammattirakenteen muutoksen takia.

VaELin mukainen ammatillinen kuntoutus tuli Kevan hoidettavaksi 1.1.2011 alkaen. VaEL-kuntoutusasiakkaiden määrä laski edellisvuoteen nähden. Oikeutta ammatilliseen kuntoutukseen haki 253 henkilöä, kun vuonna 2010 hakemuksia saapui 362 henkilöltä.

VaEL-asiakkaille annettiin vuoden aikana 477 päätöstä. VaEL-kuntoutuspäätösten keskimääräinen käsittelyaika oli 29 päivää. Käsittelyaika tulee uuden käsittelyjärjestelmän myötä todennäköisesti laskemaan, vuonna 2011 hakemuskäsittely muutettiin vastaamaan KuEL-käsittelyprosessia, mutta se hoidettiin vielä Valtiokonttorista siirtyneellä vanhalla järjestelmällä.

Valtion hakijoista 45 %:lla työkykyä alensi mielenterveydellinen syy ja 30 %:lla tuki- ja liikuntaelinsairaus. Valtiolta ammatilliseen kuntoutukseen hakeudutaan yleisimmin toimistosihteerin tehtävistä.

Maksetut eläkkeet

Vuoden 2011 KuEL-eläkemeno oli 3 541 milj. euroa, mikä oli 220 miljoonaa euroa ja 6,6 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Maksussa olevia eläkkeitä oli vuoden lopussa yhteensä noin 349 000 kappaletta eli vajaa 3 % enemmän kuin 2010.

Vuonna 2011 Keva maksoi valtion eläkkeitä 3 656 miljoonaa euroa, missä oli kasvua edelliseen vuoteen noin 3 %. Valtion eläkkeitä oli vuoden lopussa maksussa noin 275 000 kappaletta. Valtio rahoitti omat eläkkeensä täysimääräisesti siten, että se maksoi Kevalle valtiovarainministeriön päättämä kuukausittaista ennakkoa, joka vuoden lopussa täsmätettiin toteutuneen eläkemenon kanssa. Vuoden 2011 osalta Keva palauttaa valtiolle 63,9 miljoonaa euroa, joka kirjattiin oikaisemaan valtion maksamia ennakoita.

Valtion eläkkeet	
Milj. euroa	v. 2011
Menot eläkelajeittain	
Vanhuuseläke	2 997
Varhennettu vanhuuseläke	113
Työkyvyttömyyseläke	176
Osa-aikaeläke	26
Työttömyyseläke	11
Perhe-eläke	322
Kuntoutusraha	2
Kuntoutustuki	9
Menot yhteensä	3 656
Tulot	
Saadut ennakot	-3 720
Palautetaan liikaa saadut ennakot	64
Tulot yhteensä	-3 656
Tulosvaikutus Kevan tulokseen	0
Sisältää VaEL-eläkkeet ja muiden laitosten puolesta maksetut eläkkeet.	

KuEL-eläkemeno eläkelajeittain 2007–2011					
Milj. euroa	2011	2010	2009	2008	2007
Vanhuuseläke	2 725	2 503	2 322	2 079	1 930
Varhennettu vanhuuseläke	118	113	109	94	82
Työkyvyttömyyseläke	395	398	395	373	350
Yksilöllinen varhaiseläke	0	1	3	5	9
Työttömyyseläke	18	30	40	42	40
Perhe-eläke	171	169	168	159	154
Osa-aikaeläke	68	63	61	59	57
Kuntoutustuki	43	41	40	40	41
	3 538	3 318	3 138	2 851	2 663
Valtiolle maksettavat osuudet	3	3	3	2	2
Yhteensä	3 541	3 321	3 141	2 853	2 665

Työssä jatkamisen tukeminen

Työssä jatkamisen tukeminen on Kevan strategiassa keskeinen strateginen painoalue. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni kuntatyöntekijä jatkaisi omaan eläkeikänsä tai sen yli, työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus alenisi ja että mahdollisimman moni pystyisi jatkamaan työssä alentuneesta työkyvystä huolimatta.

Vuoden aikana suunniteltiin ja julkistettiin uusi brändi, jonka alle koottiin kaikki Kevan jatkamisen tukemiseen liittyvät palvelut. Brändin nimeksi valittiin Kaari.

Toiminnassa painottui työkyvyttömyyskustannusten tunnetuksi tekeminen. Vuoden aikana kehitettiin työkyvyttömyyskustannusten laskentaan liittyvää mallia ja siihen kytkettyä palvelua, jota aletaan tarjota suurimmille jäsenyhteisöille vuoden 2012 aikana. Keva osallistui myös teemaan liittyvään Haku-hankkeeseen, jossa kehitettiin henkilöstön arvoa kuvaavia tunnuslukuja.

Keva tukee jäsenyhteisöjensä työhyvinvointitoimintaa auttamalla niitä aktiivisen tuen toimintatavan kehittämisessä. Aktiivisen tuen avulla voidaan ennakoida työkykyongelmia ja valmistautua niiden ratkaisemiseen. Vuoden aikana Kevan palvelua aktiivisen tuen kehittämiseksi täsmennettiin pääosin Pohjois-Karjala-hankkeen (PoKa) yhteydessä. Lisäksi toteutettiin teemafoorumia.

Kevan tuki jäsenyhteisöjensä työhyvinvointitoimintaa myös Työhyvinvointia strategisesti -valmennuksella ja Kuntasi työhyvinvointisyke -palvelukokonaisuudella. Lisäksi järjestettiin erilaisia työpajoja ja seminaareja työssä jatkamiseen liittyen.

Ammatillinen kuntoutus ulottui vuonna 2011 myös VaEL-asiakkaisiin. Keskeiset toimintamallit ja -valmiudet esimerkiksi kuntoutustarpeen havaitsemiseen ovat erilaisia eri sektoreilla (valtio ja kunnat), mikä heijastui ammatillisen kuntoutuksen oikea-aikaiseen hakemiseen ja sitä kautta työelämään palaamiseen. Koko julkista sektoria koskevat muutokset vaikuttavat merkittävästi ammatillisen kuntoutuksen

toimintaan, koska mahdollisuudet osatyökykyisten työelämään sijoittumiseen muutosten myötä usein kaventuvat. Haasteista huolimatta ammatillisen kuntoutuksen tulokset ovat pysyneet hyvinä.

Osatyökyvyttömyyseläkkeistä toteutettiin laaja tutkimushanke, jossa osatyökyvyttömyyseläkettä tarkasteltiin työntekijöiden, esimiesten sekä työnantajan näkökulmista. Tutkimuksen mukaan osatyökyvyttömyyseläke on hyvä ratkaisu työssä jatkamisen tukemiseen, mutta sekä työntekijät että työnantajat tarvitsevat siitä lisää tietoa.

Työterveyshuoltoon liittyvässä toiminnassa otettiin käyttöön uusia toimintamuotoja. Työnantajan ja työterveyshuoltojen vastuita ja rooleja työssä jatkamisen tukemisessa selkiytettiin. Haasteellista on se, että aikaisempaa suurempi osa jäsenyhteisöistä hankkii työterveyshuoltopalvelunsa yksityisiltä palveluntuottajilta. Keva pyrkii vaikuttamaan siihen, että työterveyshuollot ottavat huomioon ajankohtaiset uudistukset ja toimivat niiden edellyttämällä tavalla.

Työelämän kehittämiseen ja työurien pidentämiseen liittyviä valtakunnallisia hankkeita ryhdyttiin seuraamaan aikaisempaa tiiviimmin. Tavoitteena on vaikuttaa aktiivisesti keskeisiin hankkeisiin tuomalla esiin Kevan toimintatapoja ja osaamista sekä julkisen sektorin erityispiirteitä. Työssä jatkamisen tukemiseen liittyvää yhteistyötä KT Kuntatyönantajien sekä kunta-alan pääsopijajärjestöjen kanssa tehtiin muun muassa Kunta-alan työuraryhmässä sekä Työturvallisuuskeskuksen kuntaryhmässä. Kevan, KT Kuntatyönantajien sekä Suomen Kuntaliiton kanssa yhteisessä Kuntatyö-toiminnassa laadittiin "Kuntatyön skenaarioita" vuoteen 2020 mennessä.

Työssä jatkaminen kunta-alalla kehittyi myönteisesti. Peräti 48 % eläkkeelle siirtyneistä työ- ja virkasuhteisista KuEL-vakuutetuista jatkoi työssä vähintään 63-vuotiaaksi. Osatyökyvyttömyyseläkkeiden osuus kaikista työkyvyttömyyseläkkeistä on kasvanut kunta-alalla voimakkaasti. Kun osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden osuus kaikista työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä työ- ja virkasuhteisista KuEL-vakuutetuista oli vuonna 2000 noin 18 %, vuonna 2011 vastaava luku oli peräti 39 %.

Sijoitustoiminta

Viime vuodet ovat olleet sijoitustoiminnan kannalta hyvin vaihtelevia. Finanssikriisin vuoksi vuosi 2008 oli kaikkien aikojen kehnoin sijoitustoiminnassa. Vuodesta 2009 muodostui puolestaan erittäin hyvä, kun markkinoilla oli alkuväestä koettu täyskäännös, myös tilivuosi 2010 osoittautui sijoitustoiminnan näkökulmasta hyväksi. Vuonna 2011 tilanne taas heikkeni pääomamarkkinoilla.

Vuosi 2011 oli monella tavalla hyvin tapahtumarikas. Alkuvuonna Japania kohtasi luonnonkatastrofi, joka johti vakavaan ydinonnettomuuteen. Pitkin vuotta Pohjois-Afrikassa ja Arabian niemimaalla oli laajoja väkivaltaisia levottomuuksia. Sekä euroalueen että Yhdysvaltojen velkaongelmat kulminoituivat useaan otteeseen. Taustalla olivat huolet maailmantalouden kasvun jatkumisesta.

Euroalueella ja kotimaassa keskustelua käytiin eniten velkaantuneiden euromaiden ja sitä kautta koko euroalueen selviytymisestä. Velkakriisin alkuvaiheessa ongelmiin joutuneiden Kreikan, Irlannin ja Portugalin lisäksi markkinoiden ryöpytyksen kohteeksi päätyivät myös Italia ja Espanja. Tämä teki velkakriisistä huomattavasti vakavamman ja vaikeammin hoidettavan. Euroalueella ponnisteltiinkin läpi koko vuoden tilanteen rauhoittamiseksi, mutta iso osa ratkaisuista jäi tehtäväksi vuoden 2012 puolelle.

Edellä kuvatuista ongelmista johtuen vuodesta 2011 muodostui sijoitustuoton osalta heikko. Omaisuuslajeista

Sijoitukset käyvin arvoon 31.12.2011		
	milj. euroa	%
Korkosijoitukset	13 320	46
Osakesijoitukset	11 230	39
Kiinteistösijoitukset	2 450	8
Pääomasijoitukset	1 420	5
Hedge-rahastot	617	2
Hyödykesijoitukset	7	0
Yhteensä	29 044	100

Sijoitusomaisuuden valuuttajakauma käyvin arvoon 31.12.2011		
	milj. euroa	%
EUR	18 069	62,2
USD	9 050	31,2
GBP	758	2,6
JPY	469	1,6
CHF	270	0,9
SEK	131	0,5
Muut	297	1,0
Yhteensä	29 044	100

positiivisen tuloksen tekivät pääomasijoitukset (13,9 %), kiinteistösijoitukset (5,9 %) ja korkosijoitukset (3,5 %).

Negatiivisen tuloksen tekivät puolestaan osakesijoitukset (noteeratut osakkeet -10,0 %), hyödykesijoitukset (-6,1 %) ja hedge-rahastot -0,5 %). Kevan kokonaistuotto oli kulujen jälkeen -1,7 %.

Kevalla oli vuoden 2011 alkaessa sijoituksia markkina-arvoltaan 28 643 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa sijoitusten markkina-arvo oli 29 044 miljoonaa euroa eli 1,4 % enemmän kuin vuoden 2010 päättyessä.

Sijoitukset jaetaan korko-, osake-, kiinteistö-, pääoma- ja hyödykesijoituksiin sekä hedge-rahastoihin. Korkosijoituksia ovat velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat sekä rahamarkkinasijoitukset. Osaa sijoituksista Keva hallinnoi itse ja osaa hallinnoidaan omaisuudenhoitajien välityksellä (esim. osake- ja korkorahastot). Tuottotavoitteen toteutumista suojataan myös johdannaisinstrumentein, joiden vaikutukset omaisuuslajiallokaatioon otetaan huomioon sijoitusomaisuuden riskikorjattua jakaumaa kuvaavissa luvuissa.

Markkina-arvoinen tuotto kulujen jälkeen päättyi -1,7 prosenttiin vuonna 2011. Sijoitusten kumulatiivinen pääomapainotettu reaali tuotto rahastoinnin alusta (vuodesta 1988) vuoden 2011 loppuun oli vuotta kohti 3,2 %. Vastaavan ajanjakson reaali keskituotto pääomapainottamattomana oli 5,1 %.

Sitoutunut pääoma markkina-arvoon sisältää edellä mainittujen varojen lisäksi siirtosaamisiin sisältyvät siirtyvät korot sekä muut tuoton laskennassa käytetyt erät yhteensä 524,3 miljoonaa euroa. Sitoutunut pääoma markkina-arvoon on nämä erät huomioon ottaen yhteensä 29 568 miljoonaa euroa.

Korkosijoitukset

Vuonna 2011 korkomarkkinoiden päähuomio kohdistui euroalueen vaikeaan tilanteeseen. Etenkin isojen euromaiden, Italian ja Espanjan, ongelmat huolestuttivat sijoittajia. Mark-

Sijoitusomaisuuden maantieteellinen jakauma käyvin arvoon 31.12.2011		
	milj. euroa	%
Suomi	5 567	19,2
Eurooppa (pl. Suomi)	10 502	36,1
Pohjois-Amerikka	6 610	22,8
Kehittyvät markkinat	3 815	13,1
Aasia (pl. Japani)	1 389	4,8
Japani	813	2,8
Muut	348	1,2
Yhteensä	29 044	100

kinamyllerryksessä riskittömimmät korkosijoitukset pärjäivät sen sijaan hyvin. Markkinahäiriöistä huolimatta korkosijoitusten kokonaistuotto oli kohtuullinen.

Kevan sijoitukset joukkovelkakirjalainoihin ja korkorahastoihin olivat vuoden 2011 lopussa markkina-arvoltaan yhteensä 11 345 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuodesta oli 668 miljoonaa euroa. Joukkovelkakirjasalkusta oli allokoitu ulkopuolisille omaisuudenhoitajille (mukaan lukien rahastot) yhteensä 4 481 miljoonaa euroa eli 39,5 %. Joukkovelkakirjasijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli 3,7 %.

Velkakirjalainoja (lukuun ottamatta Kevan omille yhtiöille myönnettyjä lainoja) oli vuoden 2011 lopussa yhteensä 833 miljoonaa euroa. Tämä lainakanta laski vuoden aikana 31 miljoonaa euroa. Näistä velkakirjalainoista saatiin korkotuottoja 20 miljoonaa euroa.

Rahamarkkinasijoitusten määrä oli vuoden 2011 lopussa 971 miljoonaa euroa.

Korkosijoituksista kirjattiin korkotuottoja yhteensä 298 miljoonaa euroa. Korkosijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli 3,5 %.

Osakesijoitukset

Osakemarkkinat olivat hyvin levottomat läpi vuoden 2011. Elokuussa markkinat laskivat erittäin jyrkästi ja palautuivat vain osittain loppuvuoden kuluessa. Eurooppalaisia osakkeita, etenkin pankkisektoria, painoivat huolet siitä, miten vaikeaksi velkakriisiin liittyvät ongelmat kehittyvät. Osakesijoitusten kokonaistuotto jäikin selkeästi negatiiviseksi.

Maailman osakkeiden keskimääräistä kehitystä kuvaava MSCI-tuottoindeksi (EUR) päättyi vuonna 2011 tasolle -2,5 %, kun se vuotta aiemmin oli ollut 20,5 %. Euroopan osakkeet laskivat Stoxx 600 -tuottoindeksillä mitattuna -8,6 % (11,6 % vuonna 2010). Aasialaisten osakkeiden tuotto (MSCI Asia-Pacific) oli -12,3 % (26,2 %).

Kevan noteerattujen osakesijoitusten markkina-arvoinen yhteismäärä oli vuoden 2011 lopussa 11 172 miljoonaa euroa. Ulkopuolisille omaisuudenhoitajille (mukaan lukien rahastot) oli allokoitu varoja yhteensä 8 815 miljoonaa euroa eli 79 % koko osakesalkusta.

Osakesijoituksista saadut osinkotuotot olivat 197 miljoonaa euroa. Noteerattujen osakesijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli -10,0 % (20,0 % vuonna 2010).

Kiinteistösijoitukset

Kevan kiinteistösalkku koostuu pääasiassa suorista sijoituksista kotimaisiin kiinteistöihin ja kiinteistöosakkeisiin. Vuodesta 2004 alkaen on lisäksi tehty sekä koti- että ulkomaisia kiinteistörahastosijoituksia.

Kotimaisia kiinteistömarkkinoita rasitti toimistotilojen

heikohko kysyntä ja kiinteistöjen hoitokulujen nopea nousu. Suorille kiinteistösijoituksille katsausvuosi oli kuitenkin kohtuullinen. Myös kiinteistörahastot tekivät positiivisen tuloksen.

Sijoituskiinteistöjen markkina-arvo oli vuoden lopussa 2 283 miljoonaa euroa, josta kiinteistörahastojen osuus oli 599 miljoonaa euroa. Näiden lisäksi kiinteistöyhtiöihin oli sitoutunut perinteisinä velkakirjalainoina 167 miljoonaa euroa. Koti- ja ulkomaisiin kiinteistörahastoihin tehtyjen sijoitussitoumusten kokonaismäärä oli 877 miljoonaa euroa, josta nostamattomien sitoumusten määrä oli 141 miljoonaa euroa.

Kevan omistamien 123 kiinteistöyhtiöiden vuokrattava pinta-ala oli vuoden päättyessä noin 740 000 m², ja niissä oli 3 369 vuokrasopimusta. Kiinteistöjen nettovuokratuotot olivat 84 miljoonaa euroa. Suorien kiinteistösijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli 6,1 %. KTI-kiinteistöindeksin mukaisesti laskettu suorien kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli 6,1 %.

Kaikkien kiinteistösijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli 5,9 %.

Pääoma-, hedge-rahasto- ja hyödykesijoitukset

Pääomamarkkinoiden tilanne oli kohentunut merkittävästi vuonna 2010 ja esimerkiksi sijoitus- ja irtaantumisasiaktiiviteetit olivat nousseet selvästi finanssikriisin synkimmistä ajoista. Vuoden 2011 kuluessa tilanne alkoi taas hiljentyä johtuen mm. velkarahoituksen saatavuuden heikkenemisestä. Pääomasijoitusten tuotto oli kuitenkin erinomainen.

Vuosi 2011 oli vaikea hedge-rahastoille. Iso osa markkinoilla toimivista rahastoista teki negatiivisen tuloksen. Myös Kevan hedge-rahastojen kokonaistuotto jäi niukasti miinukselle.

Hyödykesijoitusten tuotto oli kehno. Hyödykemarkkinat korreloivat vahvasti osakemarkkinoiden kanssa, eivätkä tarjonnet odotetun kaltaista hajautushyötyä sijoittajille.

Kevalla oli pääomasijoituksia vuoden lopulla 1 419 miljoonaa euroa (markkina-arvo) ja lisäksi 2 suoraa sijoitusta listaamattomiin yrityksiin. Hedge-rahastoissa oli vuoden lopussa yhteensä 617 miljoonaa euroa (markkina-arvo). Hyödykesijoitusten riskikorjattu allokaatio-osuus oli 235,3 miljoonaa euroa (markkina-arvo 7,3 miljoonaa euroa). Pääomasijoituksiin tehtyjen sijoitussitoumusten kokonaismäärä oli vuoden lopussa 3 175 miljoonaa euroa, josta nostamattomien sitoumusten määrä oli 1 171 miljoonaa euroa.

Pääomasijoitusten markkina-arvoinen tuotto oli 13,9 %. Hedge-rahastojen markkina-arvoinen tuotto oli -0,5 % ja hyödykesijoitusten -6,1 %.

Sijoitusstrategia

Kevan rahoitusstrategiassa määritellään keskeiset kuntien eläkejärjestelmän rahoitukseen liittyvät periaatteet, joista johdetaan myös sijoitustoiminnalle asetettavat strategiset tavoitteet.

Hallitus ohjaa Kevan pitkän aikavälin sijoitustoimintaa sijoitusstrategialla. Lyhyemmällä aikavälillä sijoitustoimintaa ohjataan kullekin vuodelle hyväksyttävällä sijoitussuunnitelmalla, joka sisältää myös sijoitusvaltuudet.

Sijoitusstrategiassa kuvataan ne periaatteet ja menettelytavat, joilla pyritään saavuttamaan rahoitusstrategiassa sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet. Keskeisin osa sijoitusstrategiaa on määritellä sijoitustoiminnan ohjauksessa noudatettavat periaatteet.

Eläkelaitoksen hallitus hyväksyi 22.9.2010 voimassa olevan sijoitusstrategian.

Yhteiskuntavastuu

Kevan hallitus on päättänyt keskeisimmistä sijoitustoiminnassa noudatettavista yhteiskuntavastuullisuuden periaatteista. Hallitus on myös linjannut ne toimintatavat ja menettelyt, joilla pyritään varmistamaan yhteiskuntavastuullisuus osana sijoitusprosessia.

Hallitukselle raportoidaan säännönmukaisesti, miten yhteiskuntavastuu on sijoitustoiminnassa toteutunut. Sijoitusprosessiin liittyviä omia toimintatapoja täydentää se informaatio, jota Keva saa ulkopuoliselta yritystoiminnan yhteiskuntavastuullisuuden arvioimiseen keskittyvältä palveluntarjoajalta. Osana hallitukselle annettavaa raporttia kuvataan myös ne käytännön toimet, joihin on ryhdytty havaintojen johdosta.

Tytär- ja osakkuusyhtiöt

Keva omisti vuoden 2011 lopussa kokonaan tai osittain 123 kotimaista kiinteistöyhtiötä, määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna kolmella. Uusia omistuksia hankittiin ostamalla tai perustamalla 4 yhtiötä ja 1 yhtiö myytiin. Keva omisti 102 kiinteistöyhtiötä kokonaan ja 10 yhtiöstä enemmistöosuuden. Osakkuusyhtiöitä (omistusosuus 20–50 %) oli viisi. Kuudessa kiinteistöyhtiössä osuus oli tätäkin pienempi.

Kiinteistöyhtiöiden lisäksi Keva omisti kokonaan Kuntasijoitus KE Oy:n, 30,66 prosentin osuuden Kuntarahoitus Oyj:stä sekä 25 prosentin osuuden Exilion Capital Oy:stä, joka hallinnoi Exilion Capital Kiinteistörahastoa.

Eläkevastuurahasto

Kevan vuosittaisten tulojen ja menojen erotus lisätään eläkevastuurahastoon tai vähennetään eläkevastuurahastosta. Vuoden 2011 lopussa rahaston koko oli 29 926 miljoonaa euroa, mikä oli 486 miljoonaa euroa eli vajaa 2 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kunnallisen eläkejärjestelmän karttuneiden etuuksien pääoma-arvo

Eläkesäädösten perusteella kunnalliseen eläkejärjestelmään on karttunut huomattavasti eläkevastuurahaston määrää enemmän etuuksia, joita ei ole vielä maksettu. Näiden karttuneiden etuuksien pääoma-arvon arvioidaan vuoden 2010 lopussa olleen 90 miljardia euroa. Vuosi sitten kyseisen pääoma-arvo arvioitiin 89 miljardiksi euroksi eli arvio on tarkentunut hieman ylöspäin. Vuoden 2011 aikana määrä kasvoi 6 miljardilla eurolla 96 miljardiin euroon.

Koska eläkevastuurahasto kasvoi vuonna 2011 selkeästi hitaammin kuin etuuksien pääoma-arvo, kattamattoman pääoma-arvon määrä kasvoi vuoden aikana noin 5,5 miljardilla eurolla.

Karttuneiden etuuksien pääoma-arvon arviointi perustuu parhaalle käytettävissä olevalle tiedolle, joka kuvaa kuolevuuden ja muiden tekijöiden kehitystä. Kyseessä on silti vain suuntaa antava arvio eläkejärjestelmän tilanteesta. Muutokset laskennassa käytetyissä oletuksissa voivat muuttaa sitä merkittävästi.

Toimintakulut ja poistot

Kevan toiminta laajeni vuonna 2011 kattamaan myös valtion eläketurvan toimeenpanon, mikä näkyi toimintakulujen bruttomäärän kasvuna. Toimintakulut ennen saatuja korvauksia (bruttotoimintakulut) vuonna 2011 olivat 82,4 miljoonaa euroa, mikä oli 9,4 miljoonaa euroa (noin 13 %) enemmän kuin vuonna 2010. Samaan aikaan saadut korvaukset lähinnä valtiolta ja evankelis-luterilaiselta kirkolta kasvoivat selkeästi, joten nettotoimintakulut, joissa huomioidaan myös poistot sekä saadut korvaukset olivat 62 miljoonaa euroa, mikä oli 9,2 miljoonaa euroa (noin 13 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Keva sai korvauksia toimintakuluista yhteensä noin 23,5 miljoonaa euroa (4,3 miljoonaa vuonna 2010), josta valtion hoitokulukorvauksen osuus oli noin 21 miljoonaa ja evankelis-luterilaisen kirkon runsaat 1,5 miljoonaa.

Bruttotoimintakulujen suurimman erän muodostivat henkilöstökulut 35,4 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta 7,3 miljoonaa euroa (26 %). Valtion eläketurvan toimeenpanon myötä Valtiokonttorista siirtyi Kevan palvelukseen vuoden 2011 alussa 135 henkilöä. It-kulut olivat 26,7 miljoonaa euroa, 0,9 miljoonaa euroa (noin 3 %) edellistä vuotta enemmän. Ostopalvelut olivat 14,6 miljoonaa euroa, 0,1 miljoonaa euroa ja noin prosentin vähemmän kuin 2010. Ostopalveluiden merkittävin erä olivat sijoitusten omaisuudenhoito-, säilytys- ja laskentapalkkiot. Muut toimintakulut olivat 5,7 miljoonaa euroa eli 1,4 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Toiminnoittain tarkasteltuna eläketoinnin bruttotoimintakulut olivat 47,9 miljoonaa euroa eli noin 32 % edellistä vuotta enemmän. Saadut korvaukset huomioiden eläketoinnin kulut pienenevät 10,5 %. Sijoitustoiminnan kulut olivat 20,5 miljoonaa euroa, lisäystä vuoteen 2010 verrattuna oli 3,6 %. Sijoitustoimintoon ei kohdistunut saatuja korvauksia. Hallinnon bruttotoimintakulut olivat 14,1 miljoonaa euroa, 17 % edellistä vuotta vähemmän, saadut korvaukset huomioiden toimintakulut pienenevät noin 36 %.

Investoinnit koneisiin, kalustoon ja atk-ohjelmiin olivat 15,1 miljoonaa euroa, mikä oli 5,5 miljoonaa euroa edellistä vuotta enemmän. Suunnitelman mukaiset poistot vuodelle 2011 olivat 3,1 miljoonaa euroa eli 0,6 miljoonaa euroa (noin 22 %) enemmän kuin vuonna 2010.

Hallinto

Kevan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuuskunta, jonka jäsenet määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaalikaudeksi kerrallaan. Kertomusvuosi oli nykyisen valtuuskunnan kolmas toimintavuosi.

Valtuuskunnan puheenjohtajana oli kaupunginjohtaja Olavi Ruotsalainen Suonenjoelta ja varapuheenjohtajana kunnanjohtaja Jorma Turunen Kesälahdelta.

Valtuuskunta kokoontui kertomusvuoden aikana kolme kertaa.

Valtuuskunta valitsi hallituksen kaksivuotiskaudelle 2011–2012 joulukuussa 2010. Hallituksen kokoonpano pysyi ennallaan. Puheenjohtajana toimi kansanedustaja, asianajaja Sampsa Kataja ja varapuheenjohtajana kaupunginjohtaja Tapani Hellstén. Muut varsinaiset jäsenet olivat kaupunginjohtaja Mauri Gardin, neuvottelujohtaja Risto Kangas, apulaiskaupunginjohtaja Paula Kokkonen, erityisopettaja Varpu-Leena Malmgren, toimitusjohtaja Sallamaari Repo, puheenjohtaja Tuire Santamäki-Vuori ja toimitusjohtaja Harri Virta. Santamäki-Vuori pysyi eroa hallituksesta 1.9. alkaen

tultuaan nimitetyksi valtiovarainministerin valtiosihteeriksi. Valtuuskunta valitsi 24.9. hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi toimialajohtaja Pirjo Mäkisen.

Hallituksen jäsenistä Kangas sekä Santamäki-Vuori ja hänen jälkeensä Mäkinen ovat lain edellyttämiä kunnallisen alan pääsopijajärjestöjen ehdottamia jäseniä.

Hallitus kokoontui kertomusvuoden aikana 11 kertaa.

Valtuuskunnan ja hallituksen lisäksi Kevan lakisääteinen toimielin on sijoitusneuvottelukunta, jonka jäsenet hallitus kutsuu toimikaudekseen. Sijoitusneuvottelukunnassa on kymmenen jäsentä, mukana kunnallisen alan pääsopijajärjestöjen, valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön edustus. Sijoitusneuvottelukunnan puheenjohtajana toimi rahoitusjohtaja Seppo Juntti ja varapuheenjohtajana valtiosihteeriksi, sittemmin ylijohtaja Terttu Savolainen.

Johtosäännössä määrättyä toimielimenä on työelämän kehittämisyöryhmä, jonka jäsenet hallitus niin ikään kutsuu toimikaudekseen. Työryhmän 12 jäsenestä 6 valitaan kunnallisten pääsopijajärjestöjen esityksestä. Työelämän kehittämistyöryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Pekka Palola.

Kevan toimitusjohtajana oli Merja Ailus. Hänen ensimmäisenä sijaisenaan oli varatoimitusjohtaja Eija Lehto-Kannisto, jonka vastuualueena oli eläkeratkaisu-toiminta. Toisena varatoimitusjohtajana oli Pekka Alanen, jonka vastuualueena oli asiakasstrategian toteutus.

Henkilöstö

Kevan palveluksessa oli vuoden 2011 päättyessä 543 henkilöä (411 vuonna 2010), joista vakinaisessa palvelussuhteessa 524 (394) henkilöä ja määräaikaisessa 19 (17) henkilöä. Naisten osuus henkilökunnasta oli 74,2 % (71,8 %). Henkilöstön keski-ikä oli vuoden päättyessä 48,7 (47,3) vuotta. Naisten keski-ikä oli 49,5 vuotta ja miesten 46,3 vuotta.

Kevan henkilömäärän kasvu johtuu siitä, että vuoden 2011 alusta 135 eläketoinnin työntekijää siirtyi Valtiokonttorista Kevan palvelukseen. Samalla tuli voimaan myös Kevan uusi organisaatio, josta oli päätetty jo hyvissä ajoin edellisenä vuonna. Kevalaiset pääsivät ilmeisen hyvin sinuiksi uuden organisaation, uusien esimiesten ja uusien työkaverien kanssa, sillä keväällä 2011 tehdyn henkilöstötutkimuksen mukaan he olivat varsin tyytyväisiä työhönsä.

Henkilöstökoulutukseen käytettiin vuoden 2011 aikana yhteensä noin 443 000 euroa (336 000 euroa). Henkilöstömäärään suhteutettuna koulutuksen kustannukset olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, noin 816 euroa/henkilö. Pääosa koulutuksista käytettiin ammatillisen ja keva-osaamisen vahvistamiseen. Näihin sisältyivät mm. tieto-

järjestelmien kuten Elmon (eläkkeiden käsittelyjärjestelmä), dokumenttien hallinnan ja intranetin koulutukset.

Lisätietoja henkilöstöä koskevista tunnusluvuista löytyy vuosittain laadittavasta henkilöstöraportista.

Tietohallinto

Vuonna 2011 suurin työpanos tietohallinnossa käytettiin uuden eläkeasioiden käsittelyjärjestelmän (Kasper) kehittämiseen ja järjestelmän käyttöönottoon valmistautumiseen. Lisäksi turvattiin Kevan operatiivinen toimintakyky ylläpitämällä nykyjärjestelmiä ja niiden tuotantoympäristöjä.

Kasper-hanke jakautuu kahteen osaan: eläkeratkaisutoiminnassa käytettävän käsittelyjärjestelmän (Elmo) kehittämiseen Kevan omana projektina ja laskentapalvelujärjestelmään, jota kehitetään yhteistyössä Keskinäinen Eläkevaakuutusyhtiö Ilmarisen ja Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman kanssa. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat olleet vuosina 2006–2011 yhteensä noin 37,9 miljoonaa euroa.

Hankkeessa valmistuva uusi eläkeasioiden käsittelyjärjestelmä oli alun perin tarkoitus ottaa tuotantokäyttöön tammikuun 2012 alussa. Aikatauluhaasteiden vuoksi Kasperin käyttöönottoa päätettiin kuitenkin siirtää marraskuussa 2011 kahdella kuukaudella eteenpäin. Siirtopäätöstä edelsivät Kevan hyväksymistauksessaan tekemät havainnot käyttöönoton estävistä puutteista järjestelmässä sekä Arekissa tehty päätös Arekin rajapintamuutosten käyttöönoton siirtämisestä Kevan tarpeita vastaavasti maaliskuun alkuun 2012. Kahden kuukauden lisäajan todettiin turvaavan Kevan riittävän hyvän toimintakyvyn heti rajapintamuutosten käyttöönotosta lähtien.

Vuonna 2011 toteutettiin sijoitustoiminnan keskeisen tietojärjestelmän WallStreet Suiten versiovaihto ja käynnistettiin uuden lainajärjestelmän hankinta sekä jatkettiin uuden maksuosuusjärjestelmän kehittämistä pääosin Kevan omana työnä. Kevan lähiverkon kytkimet ja koko langaton lähiverkko uudistettiin vuonna 2011.

Tietohallinnon käyttömenot olivat vuonna 2011 26,7 miljoonaa euroa ja taseeseen investoinneiksi kirjattiin 14,5 miljoonan euron suuruiset hankinnat.

Sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimintatapoja, järjestelmiä ja menetelmiä, joiden avulla johto pyrkii varmistamaan Kevan toiminnan tehokkuuden, taloudellisuuden ja luotettavuuden. Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat riskienhallinta ja sisäinen tarkastus.

Riskienhallinnan yleinen kehittäminen

Riskienhallintatyön keskeisenä painoalueena vuonna 2011 oli valtion eläketurvan toimeenpanoon liittyvien tehtävien ja henkilöstön siirto Kevaan hallitusti ja aikataulussa.

Tietoturvallisuuden kehittämiseksi jatkettiin toimintaan liittyvien toimintaperiaatteiden ja -prosessien kehittämistä. Henkilöstön tietoturvallisuuden vahvistamiseksi otettiin käyttöön uusi tietoturvaoppimisympäristö. Lisäksi toteutettiin tietoturva-auditointeja.

Sijoitustoiminnan riskienhallinnassa kehitettiin mm. riskiraportointia, limiittiseurantaa, sijoitusprosesseja sekä näihin liittyvää dokumentaatiota.

Merkittävimmät riskit

Merkittävimmäksi strategiseksi riskiksi arvioitiin vuonna 2011 sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuoton jääminen alle sijoitusstrategiassa asetetun tavoitetason, joka määräytyy eläkejärjestelmän kulloisenkin rahoitustilanteen mukaan. Markkinaympäristö oli sijoitustoiminnan kannalta edelleenkin haasteellinen. Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin pääomapainotettu reaaliuotto 1988–2011 oli 3,2 %.

Kunnallisen eläkelain piirissä olevan henkilömäärän aleneminen ja sitä seuraava maksupohjan merkittävä heikkeneminen arvioitiin pitkällä aikajänteellä eläkelaitoksen suureksi strategiseksi riskiksi. Maksutulo voi heikentyä, jos KuEL-vakuutettujen määrä supistuu esimerkiksi työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuuden tai kunnallisten palveluiden ulkoistamisen vuoksi. Tästä voi puolestaan syntyä paineita korottaa eläkemaksua.

Viime vuosien mittavin tietojärjestelmähanke on ollut uuden eläkeasioiden käsittely- ja laskentajärjestelmän uudistaminen. Hankkeeseen liittyy myös laajaa eläkelaitos- ja toimittajayhteistyötä. Koska kyse on hyvin keskeisistä ja laajoista uudistuksista, hankkeisiin liittyvät riskit nähdään strategisina.

Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyivät henkilöstöön ja tietojärjestelmiin.

Markkina- ja likviditeettiriskit

Sijoitusten lyhyen aikavälin riskinä on markkina-arvojen heilahtelu. Tätä riskiä voidaan kuvata Value-at-Risk-luvulla (VaR). Kahden vuoden kuukausituottojen perusteella laskettu Kevan sijoitusten VaR-luku oli vuoden 2011 lopussa 903 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa koko sijoitussalkun suurinta mahdollista tappiota 97,5 %:n todennäköisyydellä yhden kuukauden aikajänteellä. Riski on kasvanut hieman, sillä edellisen vuoden lopussa VaR-luku oli 774 miljoonaa euroa. Syynä riskiluvun kasvuun on vuoden 2011 jälkimäisellä puoliskolla lisääntynyt markkinaheilunta.

Koska Kevan saama maksutulo ylitti eläkemenon, likviditeettiriskin merkitys oli vähäinen.

Varautumissuunnitelmat

Toiminnan häiriöttömyyden varmistamiseksi Kevassa on hallituksen hyväksymä laitostason valmiussuunnitelma sekä yksityiskohtaisemmat johtoryhmän hyväksymät toimintokohtaiset varautumissuunnitelmat.

Sisäpiiriohje

Kevalla on hallituksen vahvistama sisäpiiriohje.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen toiminta perustuu hallituksen vuosittain vahvistamaan sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelmaan. Toiminto raportoi toimintaohjeen mukaisesti vuoden aikana tekemästään tarkastustyöstä ja johtopäätöksistä toimitusjohtajalle sekä hallitukselle.

Tulevaisuudennäkymät

Lähivuosien aikana kunnallinen eläkejärjestelmä joutuu yhdessä muiden eläkejärjestelmien kanssa vastaamaan maailmanlaajuisiin haasteisiin eläketurvan riittävydestä ja kestävydestä. Eliniän piteneminen, työelämän muuttuminen ja valtioiden velkaantumiskehitys pakottavat tarkastelemaan kriittisesti eläketurvan mitoitusta ja kannustavuutta. Ilman merkittävää työurien pidentymistä edessä on eläketason väistämätön aleneminen siihen liittyvine ongelmineen.

Eläketurva ja sen rahoitus ovat jatkossa entistä kiinteämmässä suhteessa julkisen talouden hoitamiseen ja kehittyneiden valtioiden velkaantumiskehitykseen. EU:ssa asia on tiedostettu ja vuonna 2010 julkaistun vihreän kirjan jatkoksi helmikuussa 2012 julkaistussa valkoisessa kirjassa on jo esitetty konkreettisia ehdotuksia toimenpiteistä, joita jäsenmaissa tulisi tehdä tulevaisuuden eläketurvan turvaamiseksi. Suomen osalta konkreettisimmat ehdotukset koskevat lakisääteisen eläkeiän sitomista elinajanodotteen kehitykseen ja todellisen eläkkeellesiirtymisiän nostamista vähentämällä varhaista työmarkkinoilta poistumista. EU:n vaikutus myös Suomessa toteutettavaan eläkepolitiikkaan tulee jatkossa kasvamaan.

Eläkesijoittajan näkökulmasta lähivuodet vaikuttavat jälleen kerran haasteellisilta. Erityisesti monien kehittyneiden maiden julkiset taloudet ovat edelleen pahassa velka-ahdingossa. Ilman velkaongelman uskottavaa ratkaisua kipeine mutta välttämättömine talousleikkauksineen eivät sijoitusmarkkinatkaan lähivuosina rauhoitu. Sijoittajan kannalta

lievää helpotusta tilanteeseen voivat tuoda kehittyvät markkinat, jotka tarjoavat edelleen kohtuullisia sijoitustuottoja.

Kunta-alalla tapahtuu lähivuosina suuria muutoksia, jotka saattavat vaikuttaa myös kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituspohjaan. Hallituksen tavoitteet kuntauudistukselle näyttävät lykkäytyvän kuntavaalien jälkeiseen aikaan, mutta toteutuessaan muutos tarkoittanee mm. kuntien lukumäärän rajua vähentymistä. Palvelujen tuottamisessa tullaan varmasti soveltamaan erilaisia ratkaisumalleja ja keskustelu niiden keskinäisestä paremmuudesta säilynee vilkkaana. Yksityisen sektorin voimakas pyrkimys kuntapalvelujen laajoille markkinoille jatkunee edelleen, mahdollisesti jopa voimistuen. Toisaalta kriisikuntien lukumäärän lisääntyminen saattaa johtaa myös siihen, että valtion rooli kuntakentällä kasvaa. Kuntien ja valtion tehtävien jakoakin saatetaan harkita uudelleen, millä voisi olla merkittäviä vaikutuksia kuntaeläkeiden rahoituspohjaan.

Kevan toiminnassa vuonna 2012 korostuu ennen muuta uuden eläkeratkaisujärjestelmän vaiheittainen käyttöönotto, jonka myötä julkisen sektorin eläketuotannossa käytetään yhtä yhteistä järjestelmää. Tämä edellyttää kevalaisilta uusien työtapojen omaksumista. Näiden sisäisen toiminnan kannalta kriittisen tärkeiden asioiden rinnalla säilyy tavoite työurien pidentämisestä. Työssä jaksamisen ja jatkamisen edistämiseksi käynnissä olevia toimia jatketaan ja yleiseen eläkejärjestelmän kehittämistyöhön osallistutaan aktiivisesti. Lisäksi vaikutetaan työelämän kehittämiseen eri hankkeissa.

Hallintoelimet 2011

Valtuuskunta kaudella 2009–2012

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet	Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Puheenjohtaja, Kaupunginjohtaja Olavi Ruotsalainen Suonenjoki	Valmiuspäällikkö Jouko Sillanpää Helsinki	Varatoimitusjohtaja Anssi Kujala Espoo	Taluspäällikkö Hiikka Ruusuvirta Nurmijärvi
Varapuheenjohtaja, Kunnanjohtaja Jorma Turunen Kesälahti	Myyntineuvottelija Hannu Laitinen Jyväskylä	Projektipäällikkö Petri Lindroos Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry	Neuvottelupäällikkö Simo Kekki Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Koulutus­päällikkö Miia Antin Hattula	Varatuomari Timo Rajala Toijala	Edunvalvontajohtaja Marja Lounasmaa Kunta-alan unioni ry	Lakimies Päivi Ahonen Kunta-alan unioni ry
OTM, TM Marjo Anttoora Sastamala 31.8.2011 asti	YTM Asmo Maanselkä Jyväskylä	Liikkeenjohdon konsultti Jani Moliis Helsinki	Lääketieteen lisensiaatti Markus Rimón Hämeenlinna
KTM, viestintä­päällikkö Diana Bergroth-Lampinen Pori	Taluspäällikkö Jaana Ritamäki Paimio	Lakimies, OTK Heidi Nieminen Jyväskylä	Toimialajohtaja Eero Mattila Kouvola
Yrittäjäneuvos Risto Heikkilä Kouvola	Kunnanjohtaja Tommi Lepojärvi Keminmaa	Mielenterveys­hoitaja Juhani Nummentalo Salo	Rehtori Martti Turunen Kuusamo
Projektipäällikkö Hannamari Heinonen Siilinjärvi	Toimitusjohtaja Juhani Juuruspolvi Rovaniemi	Lehtori Lauri Nykänen Tornio	Erikoissairaan­hoitaja Virpi Takalo-Eskola Oulainen
Puheenjohtaja Keijo Houhala Tekniikka ja Terveys KTN ry	Puheenjohtaja Leila Lehtomäki Tekniikka ja Terveys KTN ry	Johtava hoitaja Tuula Partanen Lappeenranta	Osastonhoitaja Kirsi Torikka Savonlinna
IT Solution Expert Maarit Immonen Kajaani	Toiminnanjohtaja Pirkko Vuolle Karhe	Aluejohtaja Tiina Rajala Kempele	Apulaiskaupunginjohtaja Maija Kyttä Turku
VTK, kunnanjohtaja Anita Ismark Korsnäs	Kunnanjohtaja Tom Simola Kimitoöns kommun	Toimittaja Aki Räisänen Kajaani	Hallintotieteiden maisteri Merja Leskinen Rääkkylä
Kunnallisneuvos Riitta Jakara Orivesi	Ylitarkastaja Arto Seppälä Mikkeli	Käyttöpäällikkö Jorma Räsänen Kaavi	Erikoissairaan­hoitaja Paula Sihto Ilmajoki
Apulaiskaupunginjohtaja Harri Jokiranta Seinäjoki	Yrittäjä Sinikka Hälli Joensuu	FM, kielten opettaja Pia Sääski Askola	Perhetukikeskuksen ohjaaja Jorma Liukkonen Kouvola
Tiedottaja Camilla Juntunen Laihia	Lakimies Hanna Laine Helsinki	Strategia- ja rahoitusjohtaja Hannu Tuittu Kotka	Yrityspalvelujohtaja Ismo Pöllänen Imatra
Kunnanjohtaja Markku Koski Sievi	Toimitusjohtaja Jorma Pohjus Köyliö	Varapuheenjohtaja Henna Tuomikoski Toimihenkilöiden neuvottelu- järjestö TNJ ry	Johtaja Anne Sainila-Vaarno Toimihenkilöiden neuvottelu- järjestö TNJ ry
Erikoislääkäri Eija Kotkavirta Kerava	Erikoislääkäri Mia Fagerlund Pori	Varatuomari Raimo Vistbacka Alajärvi	Kansanedustaja Pirkko Ruohonen-Lerner Porvoo

Organisaatio 31.12.2011

Toimitusjohtaja
Merja Ailus

Sisäinen tarkastus ja riskienhallinta
Riskienhallintapäällikkö
Päivi Alanko

Eläkeratkaisutoiminto

Varatoimitusjohtaja
Eija Lehto-Kannisto

Eläkeosasto
Eläkejohtaja
Eija Korhonen

Asiakaspalveluosasto
Asiakaspalvelujohtaja
Jaana Kekäläinen

Työkyvyttömyyseläkeosasto
Eläkejohtaja
Helena Pankakoski

Vakuutuslääketieteen ja kuntoutuksen osasto
Johtajayliääkäri
Tapio Ropponen

Lakiasiat
Lakiasiaintohtaja
Anne Perälehto-Virkkala

Tutkimus ja työelämän kehittäminen
Tutkimus- ja kehittämisjohtaja
Pauli Forma

Asiakasstrategiatoiminto

Varatoimitusjohtaja
Pekka Alanen

Työnantajapalvelut
Palvelujohtaja
Päivi von Plato

Viestintä
Viestintäjohtaja
Tero Manninen

Taloushallinto

Talousjohtaja
Tom Käla

Eläkkeiden maksuosasto
Johtaja, eläkkeiden maksu
Anneli Kajas-Pätäri

Rekisteri- ja maksuosuosasto
Johtaja, rekisteri ja maksuosuudet
Jarmo Helminen

Sijoitustoiminto

Sijoitusjohtaja
Ari Huotari

Tietohallinto

Tietohallintojohtaja
Anssi Raitanen

Hallintopalvelut

Hallintojohtaja
Tapani Salmi

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöjohtaja
Juha Poikajärvi

Rahoitussuunnittelu

Suunnittelujohtaja

Eläketurvan kehittäminen

Johtaja
Pertti Männistö

The background is a solid teal color with several large, overlapping, curved shapes in a lighter shade of teal, creating a sense of movement and depth. These shapes are positioned in the upper and middle sections of the page.

Keva

PL 425

00101 Helsinki

Puhelin 020 614 21

www.keva.fi